

INTEGRATSIYALASHGAN TA'LIMDA O'YIN TEXNOLOGIYALARI

Umarova Dilafrō'z Anvarovna

*Shahrisabz davlat pedagogika instituti "Boshlang'ich ta'lim metodikasi" kafedrası
o'qituvchisi*

Suyarova Mohigul Rajabboy qizi

Shahrisabz Davlat pedagogika institute boshlang'ich ta'lim yo'nalishi 4-kurs talabasi

Annotatsiya: Ushbu maqolada integratsiyalashgan ta'lim jarayonida o'yin texnologiyalarining o'rni va ularning ta'lim samaradorligiga ta'siri chuqur yoritilgan.

Kalit so'zlar: Integratsiya, integrativ dars, fanlararo aloqadorlik, ta'lim, metod, klassika, metodika.

Аннотация. В данной статье глубоко раскрыта роль игровых технологий в процессе интегрированного обучения и их влияние на эффективность образования.

Ключевые слова: интеграция, интегрированный урок, межпредметные связи, образование, метод, классика, методика.

Abstrakt . This article thoroughly explores the role of game-based technologies in the process of integrated education and their impact on the effectiveness of learning.

Keywords: integration, integrated lesson, interdisciplinary connection, education, method, classics, methodology.

Zamonaviy ta'lim tizimi uzluksiz rivojlanish va innovatsion yondashuvlarni talab etmoqda. Bunday sharoitda integratsiyalashgan ta'lim usullarini o'yin texnologiyalari bilan uyg'unlashtirish ta'lim samaradorligini oshirishda muhim rol o'ynaydi. Integratsiya fanlararo aloqadorlikni mustahkamlash orqali bilimlarni chuqur va tizimli o'zlashtirishga imkon beradi. Integratsiyalashgan ta'lim – bu bir nechta fanlarni birlashtirgan holda, yagona dars yoki loyihaviy faoliyat orqali bilim va ko'nikmalarni o'zlashtirish jarayonidir. Bu yondashuv o'quvchilarga real hayotdagi muammolarni hal etishda kompleks fikrlash imkoniyatini beradi. Ayniqsa, boshlang'ich sinf o'quvchilari uchun integratsiyalashgan darslar axborotni yaxlit qabul qilishga yordam beradi. Fanlararo integratsiya darslarida o'yin elementlarini qo'llash orqali o'quvchilarda analitik, ijodiy va tanqidiy fikrlash rivojlanadi. Masalan, tarix va geografiya fanlarini bog'lab o'tkazilgan viktorina yoki rolli o'yinlar o'quvchilarning bilim doirasini kengaytiradi. Matematika va texnologiya fanlari birgalikda yechilgan muammolar orqali o'quvchilarda amaliy ko'nikmalarni shakllantiradi. O'yin texnologiyalari o'quv jarayonini jonlantiradi, o'quvchilarning darsga bo'lgan qiziqishini oshiradi, ularni faol ishtirok etishga undaydi. Pedagogik tajribalar shuni ko'rsatadiki, o'yin

asosida tashkil etilgan darslarda o‘quvchilar bilimni chuqurroq va barqarorroq o‘zlashtiradi. O‘yinlar nafaqat bilim olish, balki kommunikativ, ijtimoiy va psixologik jihatdan rivojlanishga ham xizmat qiladi.

O‘yin texnologiyalarini muvaffaqiyatli joriy etishda o‘qituvchining kreativligi va metodik mahorati muhim ahamiyatga ega. Darslarda to‘g‘ri tanlangan o‘yin shakli – bu faqat ko‘ngilochar vosita emas, balki samarali ta‘lim resursidir. O‘qituvchi o‘yin jarayonini dars maqsadlariga moslab tashkil qilishi, har bir o‘quvchining ishtirokini ta‘minlashi kerak. Turli sinflarda o‘tkazilgan tajriba darslari shuni ko‘rsatdiki, o‘yin texnologiyalarini qo‘llagan holda o‘tilgan darslarda o‘quvchilar ishtiroki faollashgan, fanlarga qiziqish kuchaygan. Kichik yoshdagi o‘quvchilar uchun o‘yinlar asosiy motivatsiya manbai hisoblanadi. O‘qituvchilarning kuzatuvlari asosida shuni aytish mumkinki, o‘yinlar orqali berilgan bilimlar ko‘proq esda qoladi. O‘yin texnologiyalari fanlar bo‘ylab o‘qitish va o‘rganish tajribasini o‘zgartirish uchun kuchli vositaga aylandi. Ushbu bo‘limda ta‘limda o‘yin texnologiyasidan foydalanishning mumkin bo‘lgan afzalliklari, jumladan faollikni oshirish, muammolarni hal qilish ko‘nikmalarini yaxshilash va ta‘lim natijalarini yaxshilash haqidagi adabiyotlar ko‘rib chiqiladi. O‘quv o‘yinlarining o‘quvchilar motivatsiyasi, bilish va xatti-harakatlariga ta‘sirini o‘rganuvchi tadqiqotlar samarali o‘quv muhitini yaratishda o‘yin texnologiyasining rolini aniqlash uchun ko‘rib chiqiladi. O‘yin texnologiyalari ta‘lim muassasalarida tobora keng tarqalgan bo‘lib, o‘qitish va o‘qitishni yaxshilash uchun yangi imkoniyatlarni taklif qilmoqda. Adabiyotlarni ko‘rib chiqishning ushbu bo‘limi o‘yin texnologiyasining ta‘limdagi rolini ko‘rib chiqadi va uning o‘quvchilarning qiziqishini rivojlantirishdagi imkoniyatlariga e‘tibor beradi. O‘yinlashtirish musobaqalar, mukofotlar va qiyinchiliklar kabi o‘yin elementlarini o‘yindan tashqari kontekstlarga, jumladan, ta‘lim muhitiga birlashtirishni o‘z ichiga oladi. Matematik ta‘limda o‘yin strategiyalari o‘yinlarning motivatsion jihatlaridan foydalangan holda o‘rganishni yanada qiziqarli, interaktiv va zavqli qilishga qaratilgan. Peshqadamlar jadvali, nishonlar va kvestlar kabi elementlarni o‘z ichiga olgan holda, o‘yin o‘tkazish talabalarning ishtiroki, qat‘iyatliligi va matematikadagi muvaffaqiyatlarini rag‘batlantiradi.

O‘yin o‘quvchini o‘ylashga, topqirlikka, ziyraklikka, mantiqiy fikr yuritishga o‘rgatadi. SHu asosda o‘z «men»ining shakllanishiga yordam beradi. SHuningdek, bilishga o‘rganish ehtiyojini tug‘dirib, yangi o‘zgarishlarga bosh-laydi. O‘yin tashqi olam bilan muloqot qilishga yangi-yangi imkoniyatlarni ochib beradi. O‘yin umumilmiy tushuncha bo‘lib, falsafa, pedagogika, psixologiya, tarix nazariyasi, san‘atda uziga xos tushuncha, atamalari mavjud. Umuman, ilmiy tilda o‘yin dramaturgiya, tomoshalar, bayramlar, festivallar, karnavallar, badiiy ijodkorlik ma‘nosida ham ishlatiladi.

Katta ensiklopedik lug'atda o'yin nafaqat mahsuliy faoliyat bo'lib, uning motivi natijalarida emas, aksincha jarayonning o'zida namoyon bo'lishi ko'rsatilgan. Bu jarayon o'ynovchilarga rohat bag'ishlaydi, undan tomoshabin zavq-shavq oladi. SHu sababli ham, u ta'limiy jarayonning samarali kechishida muhim rol o'ynaydi, o'quvchining shaxs sifatida rivojlanishida, hayotda ishlash, o'quv-bilishga bo'lgan qiziqishini oshirishda, psixologik tayyorlashda yordam beradi.

Jumladan, musiqali didaktik o'yinlar bolalarning musiqaviy-sensor qobiliyatini rivojlantiradi va mustaqil faoliyatiga ham qo'shiladi.

Musiqali didaktik o'yinlar musiqa mashg'ulotlarda va bolalarning bo'sh vaqtlarida o'tkazib o'ynaladi. Bolalarning mustaqil o'yinlarida musiqali didaktik o'yinlar ularni qo'shiq aytishga, raqs tushishiga, bolalar cholg'u asboblarni chalishga bo'lgan qiziqishlarini kuchaytiradi va ijod qilishga undaydi.

Umuman, o'yin tushunchasi keng ma'noga ega bo'lib, uni bir qoida bilan ifoda etish qiyindir. Ko'pincha bu savolga javob olish uchun «Har bir odam nima uchun o'ynaydi?» degan savol qo'yilgandagina unga kengroq javob olish mumkin.

Aksariyat pedagoglar o'yinni bilish kobiliyatlarini faollashtiruvchi vosita deb qaraydilar. U mahsulot emas, xizmat turi ham emas, lekin insonlar o'z umrini o'yin bilan bog'laydilar. Nima uchun?

O'yin pedagogik madaniyat fenomeni bo'lib kelgan. Inson hayotida u muhim, hal kiluvchi omil sifatida ilmiy izlanuvchilarni qiziqtirib kelgan. O'yin organizmda ortikcha energiyadan halos bo'lish, charchash va vaqtida kuchni foydali holda ishlatish, ayrim holda uni tiklashda ham yordam beradi.

O'yin insonning hayotiy muvozanatini saqlashda, uning faolligini oshirish orqali organizmda ishlaymay turgan a'zolarini ishga, harakatga keltirib yuboradi. SHu sababli ham o'yin organizmdagi yaxshi energiyalarni hosil qiladi va tiklaydi. YA'ni, o'yin

doimiy o'zlikni saqlab turuvchi ta'limiy jarayondir. O'quvchini o'yinga jalb etish keyingi mehnat va hayotiy faoliyatga tayyorlovchi vositadir.

Xulosa

Integratsiyalashgan ta'limda o'yin texnologiyalaridan foydalanish o'quvchilarni dars jarayoniga faol jalb etadi, ularning bilim va ko'nikmalarini mustahkamlashga xizmat qiladi. Fanlararo bog'liqlikni ta'minlash orqali o'quvchilarda hayotiy ko'nikmalar, kreativlik va mantiqiy tafakkur shakllanadi. Bu esa zamonaviy ta'lim tizimida raqobatbardosh shaxsni tarbiyalashning muhim omilidir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. "O‘zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo‘yicha Harakatlar strategiyasi" 2017.02.07.
2. <https://lex.uz/acts/-3107036>
3. R.Mavlyanova, N.Raxmankulova. "Boshlang'ich ta'lim pedagogikasi, innovatsiya va integratsiyasi, Toshkent "Voris nashriyot", 2013.
4. R.A.Mavlonova, N.H.Rahmonqulova. "Boshlang'ich ta'limning integratsiyalashgan pedagogikasi", Toshkent "Ilm ziyo", 2009.
5. T.G'afforova, E.Shodmonov, G.Eshturdiyeva. 1-sinf "O'qish kitobi", "Sharq" Nashriyot-matbaa aksiyadorlik kompaniyasi bosh tahririyati, Toshkent-2018.
6. T.G'afforova, E.Shodmonov, X.G'ulomova. 1-sinf "Ona tili", "Sharq" Nashriyot-matbaa aksiyadorlik kompaniyasi bosh tahririyati, Toshkent-2018.
7. Ziyonet.uz
8. Saloydinov, S. Q. (2021). Paxta tozalash zavodlarida energiya sarfini kamaytirishning texnik-iqtisodiy mexanizmini yaratish. "Academic research in educational sciences", 2(9), 886-889. <https://doi.org/10.24412/2181-1385-2021-9-886-889>
9. Saloydinov, S. Q. (2021). Creation of feasibility studies to reduce energy costs in ginneries. "Экономика и социум", 9(88), 147-149.
10. Салойдинов, С. К. (2021). Образовательные кредиты в Узбекистане. "Экономика и социум", 12(91), 470-472.
11. Салойдинов, С. К. (2021). Спрос на рынке дифференцированных продуктов. "Экономика и социум", 12(91), 473-476.
12. Салойдинов, С. К. (2022). С паровой турбиной 471 МВт на Талимарджанской ТЭЦ расчет электрических режимов при максимальной зимней нагрузке. "Central Asian Research Journal for Interdisciplinary Studies (CARJIS)", Special issue, 116-121.
13. Сардоржон Кодиржон Угли Салойдинов. (2022). Инновационное решение для получения биогаза. "Central Asian Research Journal for Interdisciplinary Studies (CARJIS)", 2(3), 280-285.